

Sygn.akt III AUa 708/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Maryla Pannert

SA Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 grudnia 2013 r. w B.

sprawy z odwołania S. K.

przeciwko Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 kwietnia 2013 r. sygn. akt III U 165/13

oddala apelację.

Sygn. akt. III A Ua 708/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 8 lutego 2013 r., Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1, art. 5a ust. 3 i 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity Dz. U. z 2008r. Nr 50, poz. 291 z późn. zm.) oraz art. 7 i art. 77 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2000r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.), stwierdziła ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia S. K. od 8 lutego 2013 r.

W uzasadnieniu tej decyzji wyjaśniono, że S. K. podlegając ubezpieczeniu społecznemu rolników i jednocześnie prowadząc działalność gospodarczą nie wypełnił obowiązku złożenia w terminie oświadczenia albo zaświadczenia właściwego organu podatkowego o nieprzekroczeniu kwoty podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Organ rentowy wskazał, że powyższy obowiązek istnieje od 2004 r., o czym informowano wszystkich płatników ubezpieczonych w KRUS. Rolniczy organ rentowy wyjaśnił, że 26 lutego 2010 r. została wydana decyzja o zmianie warunków podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników zobowiązująca S. K. do opłacania składki w podwójnej wysokości od II kwartału 2004 r. ZUS wskazał, że w tym samym dniu powinna być wydana również decyzja o ustaniu ubezpieczenia społecznego od 26.02.2010 r., ponieważ S. K. nie składał zaświadczeń o wysokości należnego podatku za lata 2004 r., 2005 r., 2006 r., 2007 r. Niejako korygując

ten błąd organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję stwierdzającą wyłączeni wnioskodawcy z ubezpieczenia od dnia jej wydania tj. od 8 lutego 2013 r.

S. K. w odwołaniu od powyższej decyzji wniósł o jej uchylenie zarzucając błędną interpretację przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Uzasadnił, że po zmianie przepisów KRUS nie wystąpił do niego o złożenie wymaganego oświadczenia (rzekomo wysłane ulotki nie są żadnym dokumentem). Ponadto wskazał, że prowadzona przez niego działalność gospodarcza przynosi minimalne zyski, dlatego złożone oświadczenie nic by w sprawie nie zmieniło. W ocenie odwołującego KRUS winien początkowo wezwać go do złożenia wymaganego oświadczenia, a następnie po analizie stanu faktycznego podjąć odpowiednie decyzje (k. 2-3).

Rolniczy organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania w całości. W uzasadnieniu podniesiono, że zebrany w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazywać, że 26.02.2010 r. w stosunku do skarżącego powinna być wydana decyzja o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników z powodu niezłożenia, pomimo ustawowego obowiązku, zaświadczeń o wysokości należnego podatku dochodowego za lata 2004 - 2008. Pomimo tego Kasa pozostawiła S. K. w ubezpieczeniu społecznym rolników nie wydając odpowiedniej decyzji. Zatem organ rentowy stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników ww. na bieżąco, tj. od 8.02.2013 r. KRUS wyjaśnił, że wyłączenie z ubezpieczenia społecznego z datą bieżącą wynika z faktu, że uznano wydane zaświadczenie o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników w dniu 16.05.1997 r. jako dowód potwierdzający zgłoszenie prowadzenia przez S. K. pozarolniczej działalności gospodarczej. KRUS powołał się na orzeczenie SN z 11 maja 2005 r. sygn. III UK 28/05, publ. OSNP 2005/23/380, w którym wyrażono stanowisko iż błędna decyzja o objęciu rolniczym ubezpieczeniem społecznym, wydana na skutek błędu organu rentowego co do prawa wyboru pomiędzy tym ubezpieczeniem, a ubezpieczeniem społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą, ma prawokształtujący charakter i nie może być zmieniona z okresem wstecznym (k. 4-5).

Wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Łomży zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, iż dniem 8 lutego 2013 r. nie ustało ubezpieczenie społeczne rolników S. K..

Sąd Okręgowy ustalił, iż S. K. (ur. (...)) ubezpieczeniem społecznym rolników został objęty od 2.01.1991 r., jako rolnik. Z dniem 15.05.1997 r. rozpoczął działalność gospodarczą w przedmiocie usług remontowo-budowlanych (zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej k. 16 akt KRUS). Zgodnie z ówczesnym brzmieniem art. 5a ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, podlega nadal temu ubezpieczeniu. Rolnik lub domownik mógł podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu wówczas, gdy złożył Zakładowi lub Kasie oświadczenie, że chce podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile spełniał w tym zakresie warunki określone w odrębnych przepisach.

S. K. nie został objęty ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, ponieważ przedstawił zaświadczenie wydane przez KRUS z 16.05.1997 r. o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników (pismo k. 11 i decyzja z 26.05.1997 r. k. 17 akt KRUS). W aktach ubezpieczeniowych KRUS brak jest kopii wniosku oraz kopii zaświadczenia z 16.05.1997 r. wydanego S. K.. KRUS bezspornie uznała że Placówka KRUS została poinformowana o rozpoczęciu przez niego działalności gospodarczej.

Na mocy ustawy z dnia 2.04.2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2004 r., Nr 91, poz. 873) z dniem 2 maja 2004 r. wszedł w życie art. 5a ust. 5 ustawy, zgodnie z którym do dnia 14 lutego każdego roku rolnik lub domownik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą lub współpracujący przy prowadzeniu tej działalności, podlegający ubezpieczeniu, zobowiązany jest po rozliczeniu roku podatkowego złożyć Kasie zaświadczenie właściwego organu podatkowego o wysokości należnego podatku za miniony rok. Niezachowanie powyższego terminu - zgodnie z art. 5a ust. 7 ustawy, o ile nadal prowadzona była pozarolniczą działalność gospodarcza, było równoznaczne z zaistnieniem okoliczności powodujących stanie ubezpieczenia z końcem kwartału, w którym rolnik lub domownik zobowiązany był złożyć zaświadczenie.

S. K. nie został poinformowany o zmianach wynikających z ww. przepisów, tj. o ciężących na nim obowiązkach ubezpieczonego wobec KRUS w związku z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. W wymaganym terminie nie złożył zaświadczenia organu podatkowego i nie został wyłączony z ubezpieczenia rolniczego.

W dniu 29.01.2010 r. do Placówki KRUS wpłynął wniosek (...)1 o zmianie wpisu z ewidencji działalności gospodarczej oraz zaświadczenie o dokonaniu zmiany wpisu w ewidencji z dnia 22.01.2010 r., nadesłany przez Urząd Gminy w N. za pośrednictwem C/KRUS. Niniejszy wniosek zawierał informację o zmianie klasyfikacji (...): (k.6,7, 8 akt KRUS). KRUS po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, decyzją z 26.02.2010 r. stwierdziła spełnienie przez S. K. warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników po podjęciu pozarolniczej działalności gospodarczej i wynikający z powyższego obowiązek opłacania w podwójnej wysokości składek na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie za kwartał od 2.2004 r. do 2009 r. oraz na ubezpieczenie emerytalno-rentowe za okres od 2.2004 r. (decyzja k. 19-20 .: KRUS). Bezspornie S. K. uregulował zaległość wynikającą z ww. decyzji wobec KRUS oraz opłacał bieżące składki na ubezpieczenie rolnicze.

W oparciu o zaświadczenia zaświadczenie Naczelnika Urzędu Skarbowego o wysokości należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok S. K. przedkładał KRUS terminowo począwszy od 2010 r. (k. 23. 26. 28 akt KRUS). Tym samym od 2010 r. realizował obowiązek wynikający z ówczesnie obowiązującego art. 5a ust. 4 ustawy.

Decyzją Prezesa KRUS z 8.02.2013 r. - obecnie zaskarżoną, stwierdzono ustanie ubezpieczenia społecznego rolników S. K. w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego o emerytalno-rentowego od 8.02.2013 r. (k. 41-42).

W ocenie Sądu Okręgowego rolniczy organ rentowy wydając decyzję z 26.02.2010 r., usankcjonował stan rzeczy, który miał miejsce w istocie od 2004 r. do 2010 r. W tym bowiem okresie bezspornie odwołujący jako ubezpieczony prowadzący jednocześnie pozarolniczą działalność nie wypełniał ciężącego na nim obowiązku składania Kasie zaświadczenia właściwego organu podatkowego o wysokości należnego podatku za miniony rok. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia nie wydała w związku z powyższym żadnej decyzji. Co jest w sprawie znamienne, w związku z informacją o zmianie wpisu w ewidencji działalności gospodarczej, która dotarła do KRUS w styczniu 2010 r., organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające. Na skutek uzyskanych informacji, KRUS również nie wydała decyzji o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników S. K., chociaż miała ku temu podstawy prawne i powinna ją wydać. Tymczasem Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego - przeciwnie - decyzją z 26.02.2010 r. stwierdziła spełnienie przez S. K. warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników po podjęciu pozarolniczej działalności gospodarczej i nałożyła na odwołującego obowiązek opłacania składek w podwójnej wysokości. Odwołujący w spornym okresie opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników oraz uregulował zaległość wynikającą z decyzji z 26.02.2010 r. Działanie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w zakresie niewydania wówczas decyzji o ustaniu ubezpieczenia odwołującego było błędne. KRUS pomimo tego, że już w styczniu 2010 r. ponad wszelką wątpliwość, znała okoliczności faktyczne, co do prowadzenia przez odwołującego działalności gospodarczej i nieskładania przez niego wymaganych prawem zaświadczeń właściwego organu podatkowego, nie wyciągnęła z powyższej okoliczności prawidłowych konsekwencji. W tych okolicznościach należy uznać, że zaskarżona decyzja w istocie zmienia decyzję z 26.02.2010 r.

Tymczasem zdaniem Sądu Okręgowego nie zachodzą w niniejszej sprawie okoliczności wskazane w art. 83a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, który ma zastosowanie na podstawie art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznych rolników. Przepis art. 83a ust. 1 stanowi, iż prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Zgodnie z ust. 2 art. 83a ustawy - decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu

przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż po wydaniu decyzji z 26.02.2010 r. nie ujawniono żadnych nowych dowodów ani okoliczności. Nie zachodzą też przesłanki do zmiany tej decyzji na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 145 § 1 i 2, 145a, 154 §1 k.p.a.). Decyzję o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników S. K. KRUS wydała, nie tylko po stosunkowo długim czasie od zweryfikowania informacji o prowadzeniu przez odwołującego pozarolniczej działalności gospodarczej, ale także w czasie kiedy od dłuższego czasu ubezpieczony realizował nałożony na niego obowiązek co do składania zaświadczenia urzędu skarbowego. Z akt organu rentowego wynika, że KRUS od 2010 r. regularnie informowała odwołującego o aktualnej kwocie granicznej należnego podatku dochodowego za dany rok od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej, zaś odwołujący w ustawowym terminie, co roku - począwszy od 2010 r. składał zaświadczenie Naczelnika Urzędu Skarbowego w W. M. Zgodnie z art. 5 ust. 4 w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 24.04.2009 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2009 r., Nr 79, poz. 667), a następnie w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 25.03.2011 r. o ograniczeniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. z 2011 r., Nr 106, poz. 622) zaświadczenie, że nie została przekroczona kwota podatku dochodowego rolnik obowiązany jest złożyć Kasie do dnia 31 maja każdego roku podatkowego. Odwołujący zaświadczenia składał terminowo, przy czym ostatnie za rok podatkowy 2011 r. złożył 2.03.2012 r. (k. 28 akt KRUS). Zaakcentować należy, że stan faktyczny - odpowiadający obowiązującym przepisom, zaistniał po wydaniu decyzji z 26.02.2010 r., w której to decyzji KRUS stwierdził, iż odwołujący spełnia warunki do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Powyższa decyzja jest prawomocna, a organ rentowy nie ujawnił żadnych nowych okoliczności, niż te które znał w chwili jej wydania. KRUS wydając zaskarżoną decyzję odniosła się do okoliczności faktycznych mających miejsce przed 2010 r., które wówczas nie skłoniły jej do podjęcia odpowiednich działań. W ocenie Sądu Okręgowego, wydając zaskarżoną decyzję KRUS jako organ państwowy zachwiała, z przyczyn przez siebie zawinionych, sytuacja prawną odwołującego jako ubezpieczonego, która przez szereg lat była stabilna. KRUS nie wszedł w posiadanie nowych dowodów, które usprawiedliwiałyby rozważanie kwestii podlegania przez odwołującego ubezpieczeniu społecznemu rolników z uwzględnieniem stanu faktycznego sprzed lat. Uwzględniając natomiast stan faktyczny i prawny istniejący od 2010 r. do chwili wydania zaskarżonej decyzji, należy z kolei stwierdzić, iż nie pozwala on na uznanie iż odwołujący naruszył przepisy, które organ rentowy wskazał jako podstawę prawną, a co za tym idzie ubezpieczenie społeczne rolników S. K. nie ustało o 8.02.2013 r. Zdaniem Sądu Okręgowego skutki wadliwego postępowania organu rentowego nie mogą obciążać odwołującego oraz nie mogą podważać zaufania obywateli do organów państwowych.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, iż z przedłożonych przez odwołującego zaświadczeń o wysokości należnego podatku z pozarolniczej działalności gospodarczej z ; 2004, 2005, 2006, 2007 i 2008 (k. 11) wynika, iż kwoty należnego podatku dochodowego za poprzedni rok kalendarzowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekraczały kwot ustawowych, co oznacza, iż odwołujący spełniał tę przesłankę podlegania ubezpieczeniu w KRUS.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na zasadzie art. 477 § 2 k.p.c. odwołanie uwzględnił.

W wywiedzionej od tego wyroku apelacji rolniczy organ rentowy zarzucił naruszenie art. 5a ust.3 i 4 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity Dz. U. Nr 50, poz.291 z 2008r. z późn. zm.) na zasadzie art. 367 § k.p.c.

Wskazując na powyższe podstawy apelacji pozwany wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania S. K..

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu.

W świetle wniesionej apelacji - w której zgłoszono tylko zarzut naruszenia prawa materialnego - ustalenia faktyczne poczynione w sprawie przez Sąd Okręgowy nie były sporne, co oznacza wobec nieprowadzenia przez Sąd Apelacyjny

dalszego postępowania dowodowego, iż ustalenia te stanowią również podstawę faktyczną rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego w rozumieniu art. 382 k.p.c. Przypomnieć w tym zakresie wypada, że o ile nie zachodzi w sprawie nieważność postępowania, którą sąd odwoławczy uwzględni z urzędu w granicach zaskarżenia – to ewentualnych uchybień o charakterze procesowym, a te tylko mają znaczenie dla prawidłowości ustaleń faktycznych - sąd odwoławczy nie bierze pod uwagę z urzędu (por. uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). W świetle zaś niespornych okoliczności faktycznych mających znaczenie w sprawie – odwołujący się od 2 stycznia 1991 r. został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników, a od dnia 15 maja 1997 r. rozpoczął działalność gospodarczą. Nie został on objęty ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, ponieważ przedstawił zaświadczenie wydane przez KRUS z 16.05.1997 r. o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników (pismo k. 11 i decyzja ZUS z 26.05.1997 r. k. 17 akt KRUS). KRUS bezspornie przyznała, iż została poinformowana o rozpoczęciu przez niego działalności gospodarczej w 1997 r. Bezspornym też w sprawie było, iż po zmianie z dniem 2 maja 2004 r. ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. - o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz. U. z 2008r. Nr 50, poz. 291 z . zm.) co nastąpiło ustawą z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2004 r., Nr 91, poz. 873) – odwołujący się nie stosował się do art. 5a ust. 5 tej ustawy i nie składał Kasie po rozliczeniu roku podatkowego zaświadczenia właściwego organu podatkowego o wysokości należnego podatku za miniony rok. Odwołujący nie był informowany o powstaniu takiego obowiązku, bo Kasa mimo posiadania wiedzy od 1997 r. o prowadzeniu działalności gospodarczej przez odwołującego się nie traktowała go jak rolnika prowadzącego działalność gospodarczą. Kasa zainteresowała się podleganiem ubezpieczeniom społecznym rolników przez odwołującego się dopiero po wpłynięciu do niej dniu 29.01.2010 r. kopii wniosku (...)1 o zmianie wpisu z ewidencji działalności gospodarczej oraz zaświadczenia o dokonaniu zmiany wpisu w ewidencji z dnia 22.01.2010 r. Skutkiem przeprowadzonego wówczas przez KRUS postępowania było wydanie decyzji z 26 lutego 2010 r. stwierdzającej spełnienie przez odwołującego się warunków podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników (w okresie od kwartału II 2004 r.) przy jednoczesnym nałożeniu na wnioskodawcę uiszczenia obowiązku opłacania w podwójnej wysokości składek, z którego to obowiązku wnioskodawca się wywiązał, a następnie opłacał bieżące składki na ubezpieczenie rolnicze oraz składał terminowo poczynawszy od 2010 r. zaświadczenia Naczelnika Urzędu Skarbowego o wysokości należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok. Rekapitulując fakty istotne dla rozstrzygnięcia, poza sporem jest, iż między wydaniem decyzji z dnia 26 lutego 2010 r. a wydaniem obecnie zaskarżonej decyzji rolniczy organ rentowy - nie zaistniała żadna nowa okoliczność mająca tu znaczenie.

Skoro po dacie decyzji z dnia 26 lutego 2010 r. nie wydarzyło się nic, czego rolniczy organ rentowy by nie wiedział w tejsze dacie – to zgodzić się należy z Sądem Okręgowym, iż nie jest dopuszczalna zmiana tej decyzji. Odwołujący się zastosował się bowiem do tej decyzji płacąc stosownie do niej podwójną składkę za okres zaległy , a po jej wydaniu cały czas spełnia warunki do podleganiu ubezpieczeniom rolniczym . Słusznie Sąd Okręgowy wskazuje, iż mający tu zastosowanie poprzez art. 52 ust.1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. - o ubezpieczeniu społecznym rolników – art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. t.j. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z zm.) stoi temu na przeszkodzie. Przepis ten ma niewątpliwe charakter gwarancyjny i jak wiadomo wymaga w przypadku ponownej ingerencji (z urzędu lub na wniosek) w prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną wymaga przedłożenia nowych dowodów lub ujawniania okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. W niniejszej sprawie taka sytuacja nie miała miejsca i nie jest to fakt między stronami sporny. Zdaniem Sądu Apelacyjnego – bynajmniej nie odosobnionym - instytucja ponownego ustalenia prawa lub zobowiązania stwierdzonego ostateczną decyzją jest instytucją odrębną od wznowienia postępowania administracyjnego, wprowadzoną zamiast wznowienia postępowania administracyjnego, a co więcej jej regulacja w art. 83a ust. 1 wspomianej wyżej ustawy systemowej jest wyczerpująca i odrębna, co w zasadzie wyłączać powinno stosowanie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, czy innych rozwiązań pozanormatywnych dotyczących wznowienia postępowania (por. między innymi motywy uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 r., II UZP 15/05, OSNP 2006 nr 17-18, poz. 176; wyroku z dnia 7 października 2009 r., III UK 38/09, LEX nr 560872 i uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011 r., III UZP 1/11, OSNP 2012, nr 5-6, poz. 68). Dopuszczalność ponownego ustalenia nieistnienia prawa w oparciu

o przepis art. 83a ust 1 ustawy i tylko w oparciu o ten przepis bez sięgania do regulacji Kodeksu postępowania administracyjnego - można zaakceptować tylko, gdy po wydaniu decyzji zostały przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji. Jeżeli sytuacja taka w sprawie nie zachodzi i organ rentowy dokonując weryfikacji posiada tę samą wiedzę jaka miał w chwili wydania decyzji, którą poddaje obecnie weryfikacji (tak jak w niniejszej sprawie) - to dopuszczalne mogłyby to być jedynie w sytuacji, gdyby działał na korzyść strony, a nie na jej niekorzyść. Pogląd przeciwny w istocie byłby równoznaczny z wprowadzeniem nieznanego ustawie mechanizmu weryfikowania wadliwych decyzji organu rentowego. Prawdą jest, iż decyzję Prezesa KRUS dotyczące podleganiu ubezpieczeniu z ustawy mają charakter deklaratoryjny i nie korzystają również z powagi rzeczy osądzonej. Wywierają one jednak istotne skutki prawne w sferze ubezpieczenia kształtując sytuację ubezpieczonych. Decyzjami tymi, jeżeli stały się ostateczne związany jest też sąd ubezpieczeń społecznych (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 29 stycznia 2008 r., I UK 173/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 78; 10 czerwca 2008 r., I UK 376/07, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 295; 7 kwietnia 2011 r., I UK 357/10). Wszystko to przemawia za ścisłą wykładnią art. 83a uat.1 ustawy i wyklucza arbitralność wzruszania tych decyzji, bez zaistnienia przesłanek tego przepisu. Wyłączając odwołującego się z ubezpieczenia rolniczego zaskarżoną decyzją rolniczy organ rentowy nawiązał (i nawiązuje do niego również w apelacji) do poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z 23 lutego 2010 r.(II UK 187/09), który dopuszczał wyłączenie z ubezpieczenia społecznego rolników na przyszłość ubezpieczonej objętej tym ubezpieczeniem bezpodstawnie. Trzeba jednak stanowczo stwierdzić, iż okoliczności faktyczne sprawy, w których Sąd Najwyższy dopuścił taki pogląd , w pełni ten pogląd uzasadniały, tyle tylko, że nie przystają one do okoliczności sprawy niniejszej. W sprawie tamtej bowiem żonę rolnika objęto ubezpieczeniem społecznym (także po rozpoczęciu przez nią wraz z mężem rolnikiem prowadzenia działalności gospodarczej) w sytuacji, gdy wcześniej w ogóle nie podlegała ubezpieczeniom społecznym rolników (była pracownikiem), a zatem nie spełniała koniecznego warunku do podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników, jaki był wówczas konieczny do pozostania w ubezpieczeniu rolniczym po rozpoczęciu prowadzenia działalności gospodarczej tj. pozostawanie w tym ubezpieczeniu przez co najmniej 1 rok przed rozpoczęciem działalności gospodarczej (od 2 maja 2004 r. 3-lata). W sytuacji tej ubezpieczonej oczywistym było, że warunku tego nie spełniała i nie mogłaby nigdy spełnić. W niniejszej sprawie odwołujący się działalność gospodarczą rozpoczął po 6 latach podlegania ubezpieczeniu i spełniał cały czas przesłanki podlegania temu ubezpieczeniu, z wyłączeniem formalnego złożenia zaświadczenia w wysokości podatku (przy czym wysokość tego podatku kwalifikowała go do podleganiu ubezpieczeniu rolniczemu) , co organ rentowy w istocie sanował decyzją z 26 lutego 2010 r. a po tej dacie odwołujący składał wymagane zaświadczenia.

Niezależnie od powyższych rozważań mających uwypuklić brak podstaw do zmiany decyzji z 26 lutego 2010 r. zauważyć należy, iż skoro wnioskodawca nie spełniał tylko warunku złożenia zaświadczenia o wysokości podatku , czego skutkiem w świetle art. 5a ust.6 ustawy winno być ustanie ubezpieczenia w systemie rolniczym, to zauważyć wypada, iż art. 5. ust.7 ustawy przewiduje, iż termin ten może zostać przywrócony na wniosek ubezpieczonego. W okolicznościach niniejszej sprawy nie jest zatem wyłączone przyjęcie, iż w istocie wydając w dniu 26 lutego 2010 r. decyzję Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – jako przesłankę tej decyzji przyjęła przywróceniu wnioskodawcy terminu do dokonania tej czynności.

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik rolniczego organu rentowego zgłosił wniosek o zażądanie akt ZUS celem ustalenia, czy w aktach tych znajduje się zaświadczenie KRUS o podleganiu ubezpieczeniu przez wnioskodawcę w KRUS (k. 31) . Sąd Apelacyjny wniosek ten oddalił uznając na zasadzie art. 381 k.p.c. jako wniosek spóźniony, skoro organ mógł sam fakt ten zweryfikować jeszcze przed wydaniem zaskarżonej decyzji. Tymczasem wydając decyzję w dniu 26 lutego 2010 r. rolniczy organ rentowy przyjmował, że został w 1997 r. został poinformowany o rozpoczęciu działalności gospodarczej przez wnioskodawcę, tak też utrzymywał w toku postępowania przed Sądem Okręgowym. Co więcej nawet w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji z dnia 8 lutego 2013 r. przyjęto za podstawę faktyczną decyzji to, że wnioskodawca poinformował Kasę o prowadzeniu działalności gospodarczej (k.41). Jak wcześniej wspomniano, w apelacji nie zgłoszono żadnego zarzutu procesowego, co uzasadnia konkluzję, iż wniosek ten rozprawie apelacyjnej złożony jedynie dla zwłoki w rozumieniu art. 217 §3 k.p.c. w zw. z 391 §1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny nie mógł też podzielić wniosku rolniczego organu rentowego o umorzenie postępowania w części na podstawie art. 477¹³ k.p.c. w związku z wydaniem decyzji z dnia 20 marca 2013 r. o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 20 lutego 2013 r. oraz decyzji z dnia 28 czerwca 2013 r. o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników w okresie od dnia 7 do 12 czerwca 2013 r. (k. 30, 31,33). Jak się zdaje wniosek ten jest wynikiem mylnego rozumienia art. 477¹³ k.p.c. przez rolniczy organ rentowy. Trzeba zatem zdecydowanie wskazać, iż powołany przepis uzasadnia umorzenie postępowania jedynie w takim przypadku, gdy organ rentowy przed rozstrzygnięciem sprawy przez Sąd uwzględni w całości lub części żądanie strony. O takiej sytuacji w niniejszej sprawie mowy być nie może, organ rentowy w żaden bowiem sposób nie uwzględnił żądania strony, której wolą było podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, czyli w istocie utrzymanie w mocy decyzji z dnia 26 lutego 2010 r. potwierdzającej skarżącemu prawo do ubezpieczenia społecznego rolników (także z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej). Obie wydane decyzje są natomiast skutkiem tego, iż wnioskodawca po wydaniu korzystnego dla niego wyroku przez Sąd Okręgowy i nie spodziewając się jego zaskarżenia przez Kasę, wznowił zawieszoną działalność gospodarczą uważając, iż z jej tytułu będzie podlegać ubezpieczeniu w KRUS. Gdy okazało się, że po wznowieniu tej działalności został objęty ubezpieczeniem przez ZUS z tytułu tej działalności, zdecydował się na ponowne jej zwieszanie. Decyzje te zatem nie tylko nie uwzględniają żądań wnioskodawcy, co w istocie, zwłaszcza w przypadku decyzji z dnia 28 czerwca 2013 r. (jej uzasadnienia) zmierzają do wyłączenia go z ubezpieczenia rolniczego z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej. Domaganie się zatem w tej sytuacji częściowego umorzenia postępowania przez rolniczy organ rentowy w oparciu o art. 477¹³ k.p.c. całkowicie wypacza sens instytucji decyzji zamiennej, której istotą jest możliwość korekty decyzji na korzyść odwołującego się (por. w tym zakresie postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2012 r. II UK 333/11LEX nr 1274974). Celem tym na pewno nie jest dalsze pogorszenie sytuacji odwołującego. Nie kwestionując zatem prawa organu rentowego do wydawania decyzji w przedmiocie podlegania ubezpieczeniu na zasadach ogólnych, w tym również decyzji niekorzystanych dla ubezpieczanego, trzeba zastrzec, iż cechy decyzji zamiennej w rozumieniu art. 477¹³ k.p.c. mają wyłączenie decyzję uwzględniającą żądanie strony co najmniej w części. Obie wspomniane wyżej decyzje nie są decyzjami zamiennymi w okolicznościach niniejszej sprawy, w rozumieniu tego przepisu, a tym samym nie uzasadniają częściowego umorzenia postępowania.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 385 k.p.c. apelację oddalił.